

Patnáct let od vzniku Kardiocentra a deset let od vzniku Kardiologické kliniky 3. lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice Královské Vinohrady

Pavel Gregor, Zuzana Moťovská, Martin Herold, Rudolf Špaček, Zbyněk Straka, Petr Widimský

III. interní-kardiologická klinika 3. LF UK a FNKV, Praha

Dne 1. srpna 2011 uplynulo deset let od založení Kardiologické kliniky 3. LF UK a FNKV v Praze. Její vznik ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady (FNKV) nebyl vůbec náhodný – vycházel z dlouhé historie kardiologie v této nemocnici i z okolností, k nimž došlo zhruba v průběhu posledních dvou desetiletí. Počátky kardiologie ve FNKV sahají hluboko do 30. let minulého století, kdy v roce 1935 vzniklo lůžkové srdeční oddělení vedené prof. Stanislavem Mentlem. Mnozí z nás starších pamatují ještě známé Mentlovy prášky, složené z luminalu (barbiturát) a výtažku belladony, které se podávaly nemocným s anginou pectoris, a současně si přitom uvědomí, jakou cestu náš obor od té doby urazil. V období 1935–1990 mezi nejvýznamnější jména vinohradské kardiologie patřili Vratislav Jonáš (autor vynikající třídílné monografie Klinická kardiologie), Pavel Kozák, Vlastimil Višek, Josef Flek, Stanislav Hrdlička a Václav Červenka. Celou touto dávnější historií se však nemáme v úmyslu v tomto krátkém připomenutí zabývat, v poněkud podrobnější podobě jsme o ní informovali na stránkách *Cor et Vasa* již dříve.¹

V tomto příspěvku bychom se chtěli soustředit na historii poměrně nedávnou, zahrnující období zhruba od počátku 90. let. Po odchodu V. Červenky z FNKV (1991) se kardiologii na obou interních klinikách věnovali Pavel Gregor, Petr Widimský, Rudolf Špaček, Martin Herold a další. Jednou z nejvýznamnějších událostí pro FNKV byl vznik kardiochirurgického oddělení v roce 1995, vedeného Zbyňkem Strakou. Předcházela tomu rozhovory Petra Widimského, Michala Anděla a ředitelky FNKV Z. Roithové, jednalo se i s J. Pirkem o jeho eventuální přechodu do FNKV, nakonec J. Pirk doporučil místo sebe mladého kardiochirurga Zbyňka Straku. Ke dni 1. 7. 1996 bylo zřízeno Kardiocentrum FNKV horizontálně propojující tři pracoviště zabývající se léčbou kardiovaskulárních chorob: kardiologické oddělení II. interní kliniky (vedoucí P. Gregor), I. interní kliniky (vedoucí R. Špaček) a kardiochirurgické oddělení (vedoucí Z. Straka). Vedoucím lékařem Kardiocentra byl jmenován Petr Widimský.

V roce 1998 byla k FNKV připojena nemocnice MV ČR Na Míčáncích, její kardiologické oddělení (vedoucí Pavel Kohout, po jeho pozdějším odchodu Václav Buřka) bylo přičleněno ke II. interní klinice a stalo se čtvrtou jednotkou Kardiocentra.

V březnu 1999 Widimský, Gregor, Špaček a Herold společně navrhli odtržení kardiologie (měla ve FNKV v té době celkem

100 lůžek) z obou interních klinik a vytvoření samostatné Kardiologické kliniky. Předcházela tomu počátkem března jednání P. Widimského s Michalem Andělem, v té době děkanem 3. LF UK. Následná jednání na nejrůznějších úrovních trvala 28 měsíců. Kardiologická klinika FNKV a 3. LF UK vznikla 1. srpna 2001 rozhodnutím ministra zdravotnictví a ministra školství. Původní navržený název Kardiologická klinika byl na přání děkana prof. Anděla změněn na III. interní-kardiologická klinika. Přednostou kliniky byl jmenován Petr Widimský, jeho zástupci byli Pavel Gregor, Rudolf Špaček a Martin Herold. V dalším období vykonával funkci zástupce přednosty namísto R. Špačka (odchod do funkce primáře Nemocnice Na Františku) Martin Pěnička, který odešel v roce 2009 pracovat do Thoraxcentra v Aalstu. Od té doby vykonává tuto funkci Zuzana Moťovská.

V roce 2002 se kardiochirurgické oddělení FNKV stalo Kardiochirurgickou klinikou FNKV a 3. LF UK. V roce 2006 bylo Kardiocentrum (jako odborné spojení Kardiologické a Kardiochirurgické kliniky především za účelem koordinace výzkumu) zřízeno i při 3. LF UK.

Od roku 2008 spadá pod působnost kliniky obor angiologie (vedoucí Miroslav Bulvas). V roce 2009 získalo Kardiocentrum FNKV statut komplexního kardiovaskulárního centra od MZ ČR.

V současné době je Kardiologická klinika tvořena pěti divizemi: akutní kardiologie (vedoucí Zuzana Moťovská), intervenční kardiologie (Viktor Kočka), arytmiologie (Pavel Osmančík), angiologie (Miroslav Bulvas) a neinvazivní kardiologie (Hana Línková). S počtem přes 5 000 hospitalizovaných osob ročně je klinika nejvytíženějším kardiologickým pracovištěm v ČR. Počty diagnostických srdečních katetrizací v Kardiocentru se pohybují kolem 2 500–3 000 nemocných/rok, PCI se provádí 900–1 100 ročně, kardiochirurgických operací kolem 800/rok. Na arytmiologickém sále se implantuje 400–500 přístrojů (kardio-stimulátorů či defibrilátorů) ročně, provádí se elektrofyzilogická vyšetření a radiofrekvenční ablace. Na sále intervenční angiologie se provádí ročně kolem 700 výkonů. Velká nová koronární jednotka s 20 lůžky vznikla krátce po založení kliniky. Katetizační laboratoř je vybavena špičkovým přístrojem Philips umožňujícím katetrizace dvou pacientů téměř současně. Provádějí se v ní kromě běžných procedur i méně obvyklé výkony, jako TAVI, uzávěry defektů síňového septa aj. Divize neinvazivní

Lékaři Kardiologické kliniky

kardiologie má ve své „správě“ i CT vyšetřování srdce. Z historie kliniky nelze nezmínit řadu priorit v rámci České republiky (resp. dřívějšího Československa) – ve vzdálenější minulosti jistě zahájení vyšetřování dvojrozměrnou echokardiografií a sepsání první monografie o echokardiografii v tehdejším Československu, v novější zahájení programu systematického provádění koronarografií a PCI u akutních infarktů myokardu. V posledně uvedeném sehrál zásadní roli Petr Widimský, který nejen že zavedl a zorganizoval provádění těchto akutních výkonů v rámci kliniky, ale organizací studií PRAGUE zapojil do uvedeného postupu nejvýznamnější česká kardiologická pracoviště. Díky tomu patří Česká republika mezi první země, kde se akutní PCI začaly u osob s infarktem myokardu rutinně provádět, později byly výsledky studií PRAGUE zapracovány

Společné foto lékařů Kardiologické kliniky s prvním pacientem operovaným 5. 10. 1995

i do doporučení Evropské a České kardiologické společnosti. Uvedenými aktivitami, které prezentoval na nejprestižnějších odborných akcích v zahraničí, se zásadním způsobem zasloužil i o mezinárodní známost celého pracoviště. On sám patří mezi české kardiology, kteří se těší v zahraničí nejvyšší úctě a jsou tam nejvíce známi. Projevem toho byla jistě i jeho funkce člena výboru Evropské kardiologické společnosti po dvě volební období (dokonce v pozici viceprezidenta ESC), ale i řada dalších funkcí, mimořádně četná pozvání k přednáškám na nejrůznější zahraniční akce, pracoviště apod. V současnosti je prezidentem České kardiologické společnosti a zastává další funkce, významné v kontextu celé české, ale i evropské kardiologie.

Vědecká činnost pracoviště je velmi bohatá. K ilustraci toho může sloužit výčet našich prezentací v sekcích „Hot Lines“ či „Late Breaking Clinical Trials“ na největších kongresech:

- › 1999 ESC: PRAGUE-1
- › 2000 ESC: VINO
- › 2002 ESC: PRAGUE-2 (30-day outcomes)
- › 2002 ESC: PRAGUE-4 (early surgical outcomes)
- › 2002 TCT: PRAGUE-2 (30-day outcomes)
- › 2004 ACC: PRAGUE-4 (1-year CAG outcomes)
- › 2006 WCC: PRAGUE-2 (5-yers f-u)
- › 2007 ESC: PRAGUE-8
- › 2009 ESC: PRAGUE-7

Pracovníci Kardiocentra jsou prvními autory 165 prací citovaných v neprestížnější světové databázi Web of Science. Výrazem vysoké mezinárodní prestiže Kardiocentra je i jeho zařazení mezi „Centers of Excellence“, což bylo publikováno v časopise Circulation.²

Klinika působí jako školicí centrum studentů postgraduální vědecké přípravy. Na klinice za deset let její samostatné existence obhájilo titul Ph.D. celkem osm lékařů. Od založení kardiocentra se habilitovali nebo se stali profesory P. Gregor, P. Widimský, Z. Straka, T. Vaněk, R. Špaček, M. Pěnička, Z. Motovská. Pracoviště má akreditaci k postgraduálnímu vzdělávání v kardiologii a angiologii – této možnosti využívá řada lékařů z ČR i ze zahraničí, kteří se na klinice školí. Pracovníci kliniky jsou, samozřejmě, vytížení i bohatou pregraduální výukou studentů (3.–6. ročník).

Závěrem nezbývá než popřát všem pracovníkům i pacientům Kardiocentra i jeho Kardiologické kliniky mnoho úspěchů v léčbě kardiovaskulárních chorob a pracovníkům i v jejich dalších činnostech: výzkumu a výuce.

Literatura

1. Málková J, Straka Z, Gregor P, et al. 75 let kardiologie na Královských Vinohradech. Cor Vasa 2010;52(Suppl 1):7–11.
2. European perspectives in cardiology. Centers of Excellence: The Cardiocenter Prague, Czech Republic. Circulation 2008;118:f13–18.